FINANCIAL AND ECONOMIC SUSTAINABILITY

INNOVATSION FAOLIYATNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING INSTITUTSIONAL YO‘NALISHLARI

Achilov D.M.
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
https://doi.org/10.5281/zenodo.20742564

Annotatsiya. *Mazkur maqolada innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional yo‘nalishlari hamda ularni takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqotda innovatsion siyosatning huquqiy asoslari, raqamli texnologiyalar, venchur moliyalashtirish, innovatsion infratuzilma va davlat-xususiy hamkorlik mexanizmlarining iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion faoliyatni boshqarishning kompleks institutsional modeli ishlab chiqilgan.*
Kalit so‘zlar: *innovatsion faoliyat, innovatsion siyosat, institutsional mexanizm, raqamli iqtisodiyot, venchur moliyalashtirish, texnologik transfer, startap ekotizimi, ESG, innovatsion infratuzilma, davlat-xususiy sheriklik.*

INSTITUTIONAL DIRECTIONS OF STATE REGULATION OF INNOVATIVE ACTIVITY

Achilov D.M.
Tashkent state university of economics

Annotation: *This article examines the institutional directions of state regulation of innovative activity and the theoretical and practical aspects of their improvement. The study analyzes the role of legal frameworks, digital technologies, venture financing, innovation infrastructure, and public-private partnership mechanisms in economic development. In addition, a comprehensive institutional model for managing innovative activity was developed to ensure technological modernization and sustainable economic growth.*
Key words: *innovative activity, innovation policy, institutional mechanism, digital economy, venture financing, technology transfer, startup ecosystem, ESG, innovation infrastructure, public-private partnership.*

Kirish

Yangi O‘zbekiston iqtisodiyotini transformatsiya qilish va iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishda innovatsion faoliyatni rivojlantirish hamda davlat tomonidan samarali tartibga solish ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish, yuqori texnologiyali ishlab chiqarishni rivojlantirish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini rivojlantirish hamda raqamli iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o‘tishni ta’minlash innovatsion siyosatning muhim strategik vazifalaridan biri

hisoblanadi. Ayniqsa, globallashuv jarayonlari, xalqaro texnologik raqobatning kuchayishi va zamonaviy iqtisodiy rivojlanish tendensiyalari innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlashning institutsional mexanizmini takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Mamlakatimizda innovatsion iqtisodiyotga o‘tish, ilmiy-texnik salohiyatni oshirish hamda innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O‘zbekiston Respublikasining “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi qonuni[1]ning qabul qilinishi innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning huquqiy asoslarini mustahkamlash, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlarini qo‘llab-quvvatlash hamda innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etdi. Mazkur qonun innovatsion faoliyat subyektlarining huquqiy maqomini belgilash, innovatsion mahsulotlarni tijoratlashtirish, davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish hamda innovatsion investitsiyalarni rag‘batlantirish uchun zarur institutsional muhitni shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Xalqaro ilmiy-amaliy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, innovatsion faoliyatni samarali rivojlantirish davlatning iqtisodiy siyosati, institutsional boshqaruv tizimi, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash mexanizmi hamda ilmiy-tadqiqot faoliyatini rag‘batlantirish darajasi bilan chambarchas bog‘liq hisoblanadi. Ayniqsa, rivojlangan davlatlarda innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashda soliq imtiyozlari, grantlar, subsidiyalar, venchur fondlar hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmidan keng foydalanilmoqda. Mazkur yondashuvlar innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish, yuqori texnologiyali sanoat tarmoqlarini rivojlantirish va iqtisodiyotning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Ayni paytda mamlakatimizda innovatsion faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlarga qaramasdan, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish manbalarining cheklanganligi, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish mexanizmining yetarli darajada shakllanmaganligi, innovatsion infratuzilmaning ayrim hududlarda sust rivojlanganligi hamda innovatsion boshqaruv mexanizmini takomillashtirish zarurati mavjud. Shu nuqtai nazardan, innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional yo‘nalishlarini ilmiy jihatdan tadqiq etish, xalqaro tajribalarni milliy amaliyotga moslashtirish hamda innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan ilmiy taklif va tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar sharhi

Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional mexanizmini takomillashtirish masalalari so‘nggi yillarda xalqaro iqtisodiy tadqiqotlarning muhim yo‘nalishlaridan biriga aylangan. Jahon amaliyotida innovatsion iqtisodiyotning shakllanishi, raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi, texnologik raqobatning kuchayishi hamda “yashil iqtisodiyot” tamoyillarining keng joriy etilishi davlatlar innovatsion siyosatdagi rolini yanada oshirishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, rivojlangan mamlakatlarda innovatsion

faoliyatni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashda institutsional infratuzilmani rivojlantirish, innovatsion klasterlar, venchur moliyalashtirish, startap ekotizimlari va texnologik transfer mexanizmni takomillashtirish ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida qaralmoqda.

AQSh va Yevropa iqtisodchi olimlari tomonidan innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishga doir qator tadqiqotlar amalga oshirilib kelinmoqda. Xususan, Mariana Mazzucato o‘zining innovatsion davlat konsepsiyasiga bag‘ishlangan tadqiqotlarida davlat innovatsion iqtisodiyotda nafaqat tartibga soluvchi, balki strategik investor va innovatsion jarayonlarning faol ishtirokchisi sifatida maydonga chiqishini asoslab bergan. Olimning fikricha, davlat tomonidan uzoq muddatli innovatsion strategiyalarni ishlab chiqish hamda ilmiy-tadqiqot faoliyatini moliyalashtirish innovatsion rivojlanishning muhim institutsional omili hisoblanadi [2]. Dani Rodrik tomonidan amalga oshirilgan ilmiy tadqiqotlarda sanoat siyosati va innovatsion rivojlanishning institutsional asoslari o‘rganilgan bo‘lib, davlatning innovatsion faoliyatni rag‘batlantirishdagi roli iqtisodiy transformatsiyaning asosiy drayverlaridan biri sifatida baholangan. Olim innovatsion siyosatda davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi samarali hamkorlik innovatsion ekotizimni rivojlantirishning muhim sharti ekanligini ta’kidlagan [3]. Philippe Aghion va Peter Howitt tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda endogen iqtisodiy o‘sish nazariyasi asosida innovatsiyalar iqtisodiy rivojlanishning asosiy manbai sifatida talqin etilgan. Ularning ilmiy yondashuviga ko‘ra, davlat tomonidan innovatsion faoliyatni institutsional qo‘llab-quvvatlash, ilmiy-tadqiqot xarajatlarini rag‘batlantirish hamda intellektual mulk himoyasini kuchaytirish iqtisodiy o‘sish sur’atlarini jadallashtirishga xizmat qiladi [4]. Carlota Perezning ilmiy ishlarida texnologik revolyutsiyalar va moliyaviy kapitalning innovatsion rivojlanishga ta’siri tadqiq etilgan. Olimning fikricha, davlat innovatsion iqtisodiyotning yangi texnologik paradigmalarga moslashuvi jarayonida muhim koordinatsion funksiyani bajaradi hamda institutsional islohotlar innovatsion faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi [5].

So‘nggi yillardagi nufuzli Scopus va Web of Science bazasiga kiritilgan ilmiy tadqiqotlarda ham innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish masalalari dolzarb yo‘nalish sifatida o‘rganilmoqda. Xususan, Mariana Mazzucato va Rainer Kattel tomonidan olib borilgan tadqiqotda davlat innovatsion siyosatining “Missiyaga yo‘naltirilgan” (“mission-oriented”) modeli iqtisodiy transformatsiya va texnologik modernizatsiyani jadallashtirishning samarali institutsional vositasi sifatida asoslab berilgan [6]. Shuningdek, OECD ekspertlari tomonidan 2021-2023 yillarda amalga oshirilgan tadqiqotlarda innovatsion siyosatni raqamli texnologiyalar, yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish maqsadlari bilan uyg‘unlashtirish davlat boshqaruvining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida qayd etilgan [7].

Rossiyalik iqtisodchi olimlar tomonidan ham innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning nazariy va amaliy jihatlari keng tadqiq etilgan. Xususan, S.Yu.Glazyev ilmiy tadqiqotlarida innovatsion rivojlanishning institutsional modeli hamda davlatning texnologik modernizatsiyadagi roli tizimli tahlil qilingan. Olimning fikricha, innovatsion iqtisodiyotga o‘tish jarayonida davlat

tomonidan strategik rejalashtirish va innovatsion investitsiyalarni qo‘llab-quvvatlash iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashning muhim omili hisoblanadi [8]. V.M.Polterovich tomonidan ishlab chiqilgan “institutsional tuzoqlar” nazariyasida innovatsion rivojlanishga to‘sqinlik qiluvchi institutsional muammolar va ularni bartaraf etish mexanizmi o‘rganilgan. Olim innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish uchun davlat tomonidan samarali institutlar va innovatsion infratuzilmani shakllantirish zarurligini ta’kidlagan [9].

O‘zbek iqtisodchi olimlari tomonidan ham innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional yo‘nalishlari bo‘yicha qator ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Professor Qo‘chqorov A.S. ilmiy tadqiqotlarida innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda davlatning institutsional roli, innovatsion siyosat va investitsion muhit o‘rtasidagi bog‘liqlik masalalari tadqiq etilgan [10]. Xalqaro miqyosdagi tajribadan ma’lum bo‘lishicha, venchur kapital amaliy g‘oyalarning moliyalashtirilishida katta yordam bergan. Chunki ushbu kapital korxonalarning innovatsion taraqqiyotini ta’minlashning yagona omili sifatida xizmat qiladi. Shu bois, dunyo miqyosida venchur kapitalini innovatsion biznes rivojining asosi deyishadi [11]. Professor Shodmonov Sh.Sh. o‘z ilmiy ishlarida milliy iqtisodiyotda innovatsion rivojlanishning institutsional asoslari va davlat tomonidan innovatsion infratuzilmani rivojlantirish masalalariga alohida e’tibor qaratgan [12].

Yuqorida olimlar tomonidan bildirilgan fikr-mulohazalar asosida, innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish iqtisodiyotning texnologik modernizatsiyasini jadallashtirish, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlarini qo‘llab-quvvatlash, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish hamda milliy iqtisodiyotning global raqobatbardoshligini oshirishning muhim institutsional mexanizmidan biri hisoblanadi, deyishimiz mumkin. Fikrimizcha, innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish davlat tomonidan strategik rejalashtirish, venchur moliyalashtirish, texnologik transfer, raqamli texnologiyalar va startap ekotizimlarini qo‘llab-quvvatlash bilan chambarchas bog‘liqdir. Shu bilan birga, innovatsion siyosatning samaradorligi ilm-fan, ta’lim, ishlab chiqarish va xususiy sektor o‘rtasidagi integratsion hamkorlikni kuchaytirish, “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini joriy etish hamda sun’iy intellekt, Big Data va raqamli platformalar asosida innovatsion boshqaruv tizimini shakllantirish orqali yanada ortadi. Ayniqsa, davlat tomonidan innovatsion faoliyatni institutsional qo‘llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish mamlakatda yuqori qo‘shilgan qiymat yaratuvchi innovatsion mahsulotlar ulushini oshirish, investitsion jozibadorlikni oshirish va barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar

Alohida qayd etish kerakki, Yangi O‘zbekiston sharoitida innovatsion faoliyatni rivojlantirish borasida tub islohotlar 2017-yildan keyingi davrda zamonaviy bosqichga o‘tdi desak, mubolag‘a bo‘lmaydi. Aynan 2017–2021-yillarda Harakatlar strategiyasi doirasida innovatsion rivojlanishning dastlabki institutsional asoslari shakllantirildi, ilm-fan, ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasini

kuchaytirish, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, startap loyihalar va texnologik ishlanmalarni qo‘llab-quvvatlashga alohida e’tibor qaratildi. Bu davrda innovatsion rivojlanish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllanib, ilmiy-tadqiqot natijalarini iqtisodiyot tarmoqlariga joriy etish bo‘yicha tashkiliy-huquqiy asoslar yaratildi (1-jadval).

1-jadval

Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional yo‘nalishlari va ularning rivojlanish bosqichlari[1]

Davr / Bosqich	Normativ-huquqiy asos	Institutsional yo‘nalishlar	Amalga oshirish mexanizmi
2017-2018 yy.	Harakatlar strategiyasi (PF-4947)	Innovatsion iqtisodiyotga o‘tishning dastlabki institutsional asoslarini shakllantirish	Innovatsion rivojlanish vazirligini tashkil etish, ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo‘llab-quvvatlash
2018-2019 yy.	Innovatsion rivojlanish strategiyasi	Ilm-fan, ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasini rivojlantirish	Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, texnopark va innovatsion markazlar tashkil etish
2019-2021 yy.	Raqamli iqtisodiyot dasturlari (“Raqamli O‘zbekiston - 2030”)	Raqamli transformatsiya va innovatsion boshqaruv tizimini rivojlantirish	Elektron hukumat, Big Data, AI, startap loyihalarni qo‘llab-quvvatlash
2021 yil	“Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonun	Innovatsion faoliyatni huquqiy jihatdan tartibga solish	Innovatsion subyektlar, venchur moliyalashtirish va texnologik transfer mexanizmini qonuniylashtirish
2022-2026 yy.	Taraqqiyot strategiyasi (PF-60)	Innovatsion iqtisodiyot va texnologik modernizatsiyani jadallashtirish	Ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, startap ekotizimini rivojlantirish, xususiy sektorni innovatsiyaga jalb qilish
2022-2026 yy.	Yashil iqtisodiyot va ESG siyosati	“Yashil” innovatsiyalar va barqaror rivojlanish tamoyillarini joriy etish	Energiya samarador texnologiyalar, ekologik innovatsiyalarni rag‘batlantirish
2023-2026 yy.	Kapital bozorini rivojlantirish dasturlari	Innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish	Venchur fondlar, IPO, korporativ obligatsiyalar, fintech instrumentlari
2024-2026 yy.	Sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar dasturi	AI, Big Data va raqamli platformalarni innovatsion boshqaruvga integratsiya qilish	Sun’iy intellekt asosidagi monitoring, GovTech va “Smart regulation” tizimlari
2025-2030 yy.	“Yangi O‘zbekiston - 2030” strategiyasi	Innovatsion iqtisodiyotning yangi institutsional modelini shakllantirish	Yuqori texnologik sanoat, ilmiy klasterlar, texnologik transfer markazlari
2025-2030 yy.	“Yangi O‘zbekiston - 2030” strategiyasi	Innovatsion faoliyatni xalqaro standartlar asosida boshqarish	OECD, ESG va xalqaro innovatsion indekslar bilan integratsiya
2025-2030 yy.	Strategik transformatsiya bosqichi	Innovatsion boshqaruvning kompleks institutsional modelini joriy etish	Davlat-xususiy sheriklik, raqamli platformalar, venchur kapital va texnologik inkubatorlar

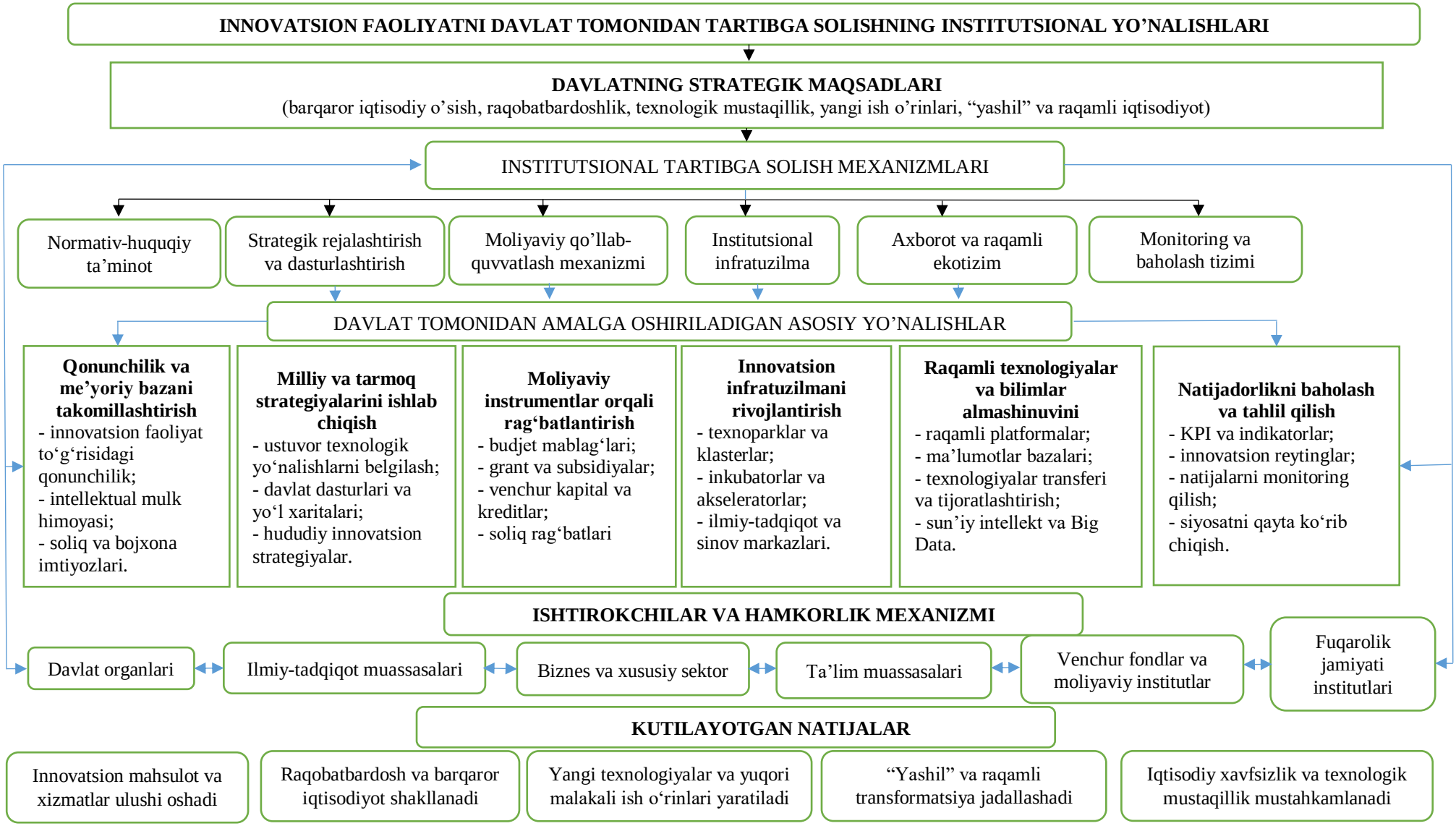
[1] Muallif tomonidan tayyorlandi

1-jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, keyingi muhim bosqich sifatida “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonunning qabul qilinishi innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning huquqiy va institutsional asoslarini mustahkamladi. Mazkur qonun innovatsion faoliyat subyektlari, innovatsion loyiha, innovatsion infratuzilma, texnologik transfer, venchur moliyalashtirish va davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini aniq belgilab berdi. Natijada innovatsion faoliyatni tartibga solishda normativ-huquqiy aniqlik, institutsional mas’uliyat va davlat-xususiy hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish uchun zarur sharoit yaratildi.

2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasi doirasida esa innovatsion faoliyatni rivojlantirish yanada amaliy va natijador yo‘nalishga o‘tdi. Ushbu bosqichda ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, innovatsion mahsulotlar ulushini oshirish, raqamli texnologiyalarni davlat boshqaruvi va iqtisodiyot tarmoqlariga keng joriy etish, startap ekotizimini rivojlantirish hamda xususiy sektorni innovatsion jarayonlarga faol jalb etish ustuvor vazifalar sifatida belgilandi. Bu esa innovatsion faoliyatni faqat ilmiy izlanishlar doirasida emas, balki real iqtisodiy natija beruvchi institutsional tizim sifatida rivojlantirish zaruratini kuchaytirdi.

2030-yilgacha mo‘ljallangan “Yangi O‘zbekiston” strategiyasi innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning yangi bosqichini ifodalaydi. Mazkur bosqichda yuqori texnologik sanoatni rivojlantirish, “yashil” va raqamli iqtisodiyotga o‘tish, sun’iy intellekt, Big Data, raqamli platformalar, ilmiy klasterlar, texnoparklar va texnologik transfer markazlari faoliyatini kengaytirish ustuvor ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan, innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish endilikda faqat ma’muriy boshqaruv vositasi emas, balki iqtisodiy o‘sish, texnologik mustaqillik va xalqaro raqobatbardoshlikni ta’minlovchi strategik institutsional mexanizm sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Tadqiqotlarimiz jarayonida davlat tomonidan innovatsion faoliyatni tartibga solishning institutsional yo‘nalishlariga doir kompleks va o‘zaro integratsiyalashgan ketma-ketlik ishlab chiqilgan bo‘lib, mazkur yondashuv innovatsion iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta’minlashning muhim institutsional modeli sifatida taklif etildi. Ishlab chiqilgan modelda davlatning strategik maqsadlari, innovatsion faoliyatni tartibga solish mexanizmlari, institutsional infratuzilma, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash instrumentlari, raqamli ekotizim hamda monitoring va baholash tizimi yagona boshqaruv mexanizmi asosida o‘zaro bog‘liq holda shakllantirildi (1-rasm). Mazkur yondashuvning asosiy utuvorligi shundaki, unda innovatsion faoliyatni tartibga solishning normativ-huquqiy, moliyaviy, tashkiliy va raqamli komponentlari tizimli ravishda integratsiyalashgan. Xususan, innovatsion faoliyat to‘g‘risidagi qonunchilikni takomillashtirish, intellektual mulk himoyasini kuchaytirish, venchur moliyalashtirish mexanizmini rivojlantirish, texnoparklar va innovatsion klasterlar faoliyatini kengaytirish hamda raqamli platformalarni joriy etish innovatsion siyosatning asosiy institutsional yo‘nalishlari sifatida asoslab berildi.

1-rasm. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional yo'nalishlari

Shuningdek, ishlab chiqilgan rasmda davlat organlari, ilmiy-tadqiqot muassasalari, biznes va xususiy sektor, ta’lim muassasalari, venchur fondlar hamda fuqarolik jamiyati institutlari o‘rtasidagi hamkorlik innovatsion faoliyat samaradorligini ta’minlovchi muhim omil sifatida ko‘rsatildi. Ayniqsa, ilm-fan, ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish innovatsion mahsulotlar ulushini oshirish, texnologik transferni jadallashtirish hamda yuqori qo‘shilgan qiymat yaratuvchi iqtisodiyotni shakllantirishga xizmat qilishi asoslandi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning mazkur institutsional modeli strategik rejalashtirish, moliyaviy rag‘batlantirish, raqamli texnologiyalar va monitoring tizimlarini yagona platforma asosida uyg‘unlashtirish orqali iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlash, texnologik mustaqillikni kuchaytirish hamda milliy iqtisodiyotning global raqobatbardoshligini oshirish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan rasmda keltirilgan institutsional yo‘nalishlar innovatsion siyosatni amalga oshirishning kompleks boshqaruv modeli sifatida muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Xulosa va takliflar

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining innovatsion rivojlanishga oid farmon va qarorlari asosida mamlakatda innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish, ilmiy ishlanmalarni amaliyotga joriy etish, startap loyihalarni qo‘llab-quvvatlash hamda zamonaviy texnologiyalar transferini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Natijada texnoparklar, innovatsion markazlar, biznes-inkubatorlar va venchur moliyalashtirish mexanizmlarini rivojlantirish bo‘yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu esa innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional yo‘nalishlarini yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, innovatsion faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning institutsional mexanizmini takomillashtirish milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, texnologik modernizatsiyani jadallashtirish hamda barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, 2017-yildan keyingi davrda amalga oshirilgan islohotlar innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlashning huquqiy, tashkiliy va moliyaviy asoslarini shakllantirish imkonini berdi. “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonunning qabul qilinishi innovatsion subyektlar faoliyatini tartibga solish, venchur moliyalashtirish, texnologik transfer hamda innovatsion infratuzilmani rivojlantirishning institutsional asoslarini mustahkamladi.

2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Taraqqiyot strategiyasi innovatsion iqtisodiyotga o‘tishning zamonaviy yangi bosqichini boshlab berdi. Mazkur bosqichda ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, startap ekotizimini rivojlantirish, xususiy sektorni innovatsion jarayonlarga faol jalb etish hamda raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga integratsiya qilish ustuvor yo‘nalish sifatida belgilandi. Shu bilan birga, AI, Big Data, GovTech va “Smart regulation” tizimlaridan foydalanish innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qilishi asoslandi. Bu esa innovatsion faoliyatni boshqarishda zamonaviy raqamli ekotizimni shakllantirish zaruratini yanada oshirmoqda.

Ishlab chiqilgan institutsional model natijalariga koʻra, innovatsion faoliyatni samarali tartibga solish davlat organlari, ilmiy-tadqiqot muassasalari, biznes sektori, ta’lim tizimi, venchur fondlar va fuqarolik jamiyati institutlari oʻrtasidagi integratsion hamkorlikni rivojlantirish bilan chambarchas bogʻliqdir. Ayniqsa, texnoparklar, innovatsion klasterlar, startap markazlar va texnologik transfer institutlari faoliyatini kengaytirish innovatsion mahsulotlar ulushini oshirish hamda yuqori qoʻshilgan qiymat yaratuvchi iqtisodiyot shakllanishiga xizmat qilishi aniqlandi. Shu jihatdan, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish davlat innovatsion siyosatining strategik yoʻnalishlaridan biri sifatida baholandi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Oʻzbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi «Innovatsion faoliyat toʻgʻrisida»gi Qonuni OʻRQ-630-son.
2. Mazzucato M. Mission-oriented innovation policy and dynamic capabilities in the public sector // Industrial and Corporate Change. - 2021. - Vol. 30, No. 5. - Pp. 1123-1143.
3. Rodrik D. Industrial policy for the twenty-first century // Journal of Economic Perspectives. - 2021. - Vol. 35, No. 3. - Pp. 23-44.
4. Aghion P., Antonin C., Bunel S. The Power of Creative Destruction: Economic Upheaval and the Wealth of Nations. - Cambridge: Harvard University Press, 2021. - 416 p.
5. Perez C. Technological revolutions and techno-economic paradigms // Cambridge Journal of Economics. - 2022. - Vol. 46, No. 4. - Pp. 789-812.
6. Kattel R., Mazzucato M. Mission-oriented innovation policy and dynamic capabilities in the public sector // Industrial and Corporate Change. - 2020. - Vol. 29, No. 5. - Pp. 1045-1060.
7. OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2023: Enabling Transitions in Times of Disruption. - Paris: OECD Publishing, 2023. - 412 p.
8. Глазьев С.Ю. Управление развитием экономики: курс в условиях глобальных трансформаций // Экономист. – 2022. – № 4. – С. 15–29.
9. Полтерович В.М. Институциональные ловушки и инновационное развитие экономики // Вопросы экономики. – 2021. – № 7. – С. 4–23.
10. Qoʻchqorov A.S. Innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda davlatning institutsional roli // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. - 2022. - № 4. - B. 15-26.
11. Atamuradov Sh. Innovatsion faoliyatni venchurli moliyalashtirishning xalqaro modellarini joriy etish samaradorligi// Iqtisod va moliya - 2019, 1(121).
12. Shodmonov Sh.Sh. Milliy iqtisodiyotda innovatsion rivojlanishning institutsional asoslari // Bozor, pul va kredit. - 2021. - № 9. - B. 22-31.